

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

Центр заочної, дистанційної та вечірньої форм навчання
Кафедра германської філології

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

Спеціальність 035 «Філологія»

***Формування соціокультурної компетенції учнів молодшого шкільного віку
в процесі навчання іноземних мов***

Допущено до захисту «__» _____ 2020 р.

Зав. каф. германської філології ____ канд. філол. наук, проф. Кобякова І. К.

Виконала:
студ. групи ПРпн-61
Шкриль Ірина Борисівна

Науковий керівник:
к. філол. наук, ст. викл.
Овсянко Олена Леонідівна

Суми 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ	5
1.1 Поняття «соціокультурна компетенція»	5
1.2 Психологічні особливості розвитку дітей молодшого шкільного віку	7
1.3 Соціально-психологічні передумови формування англійської соціокультурної компетенції учнів	9
РОЗДІЛ 2 РОЗВИТОК СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ	11
2.1 Особливості формування соціокультурної компетенції учнів	11
2.2 Система вправ для формування соціокультурної компетенції учнів	15
ВИСНОВКИ	17
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	19
ДОДАТКИ	22

ВСТУП

Вивчення англійської мови неможливе без вивчення культури народу-носія цієї мови. З самого початку опанування англійської мови потрібно розвивати соціокультурну компетенцію учнів. Дослідженням соціокультурної компетентності займались багато відомих науковців таких як Н. Божок, Р. Гришкова, С. Долінченко, І. Закір'янова, Л. Калініна, О. Коломінова, С. Мунтян, Н. Розов та інші.

Актуальність теми дослідження зумовлена низкою факторів: освітньою тенденцією, направленою на підготовку учнів з урахуванням комунікативного, соціокультурного та компетентнісного підходів; необхідністю розробки та впровадженню нових методів навчання іноземним мовам для формування соціокультурної компетенції учнів.

Об'єктом дослідження є процес навчання учнів іноземним мовам.

Предметом дослідження є методи і прийоми для формування соціокультурної компетенції учнів молодшого шкільного віку.

Метою роботи є дослідження дієвості методів та прийомів для формування соціокультурної компетенції учнів.

Досягнення мети передбачає вирішення таких **завдань**:

- 1) надати визначення базовим поняттям дослідження;
- 2) проаналізувати науково-методичну літературу з релевантних до дослідження питань;
- 3) з'ясувати психологічні особливості розвитку дітей молодшого шкільного віку;
- 4) експериментально перевірити дієвість методів та прийомів для формування соціокультурної компетенції учнів.

Основою дослідження слугували такі **методи**: загальнонаукові методи спостереження, аналізу, синтезу, порівняння та узагальнення.

Теоретичне значення дослідження полягає в тому, що отримані результати є внеском у педагогічні галузі: загальну педагогіку, педагогіку загальноосвітньої школи.

Практичне значення дослідження базується на тому, що наукові розробки можуть застосовуватися у навчальних курсах з методики викладання іноземних мов, а також для підготовки навчальних посібників, методичних вказівок, написання бакалаврських та магістерських робіт.

Апробація результатів дослідження. Участь у вебінарах: «Ранній розвиток англійською мовою», Академія талановитих керівників, м. Київ (сертифікат виданий 29.03.2020); "Paving the way by closing the Soft Skills gap", MM Publications Ukraine (сертифікат виданий 03.06.2020).

Структура і зміст роботи. Наукова розвідка загальним обсягом 27 сторінок складається зі вступу, двох розділів із висновками до кожного з них, загальних висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

1.1 Поняття «соціокультурна компетенція»

Поняття «компетентність» з'явилося в педагогічній літературі не так давно. Станом на сьогоднішній день це поняття ще недостатньо вивчене. Компетентність є маркером того, що людина добре обізнана в певній галузі знань, має ґрунтовні знання, може їх використовувати у практичній діяльності.

Компетенція це не тільки професійні знання, а ще й такі якості, як ініціативність, здатність до співробітництва, роботи в групі, вміння оцінювати ситуацію, логічно мислити, добувати, відбирати й аналізувати інформацію. Людина може бути компетентною тільки після здобуття нею змістовної інформації, знань і практичного досвіду. Тобто основну роль у формуванні компетентної особистості відіграє освіта [15, с. 186].

Термін «міжкультурна компетенція» трактується як здатність ефективно спілкуватися в міжкультурному аспекті. Ця здібність, базуються на міжкультурних знаннях, вміннях та поглядах. Вчені відзначають, що міжкультурна компетентність ґрунтується на здатності розуміти світогляд інших людей. Вагомим компонентом є шанобливе ставлення до іншої культури, відкритість та повага [22].

У науковій праці В. Ф. Заболотний ототожнює такі поняття як «компетентність» та «педагогічна компетентність» і пов'язує з діяльністю учителя, з його здатністю до виконання визначених професійних дій, основу яких складають відповідні фахові знання [6, с. 12].

Наявна велика кількість фундаментальних досліджень, присвячених вивченню питання соціокультурної компетенції (Г. Бал, М. Бердяєв, І. Бех,

А. Глузман, І. Зязюн, А. Капська, М. де Карло, А. Макаренко, С. Ніколаєва, О. Першукова, К. Роджерс, С. Савченко, В. Сафонова, П. Сисоева та інші).

На думку Н. О. Божок, соціокультурна компетенція – це знайомство учнів з національно-культурними особливостями певної країни. Ці атрибути віддзеркалені в звичаях, нормах поведінки, соціальних стереотипах. Авторка зазначає, що формування соціокультурної компетенції відбувається не лише завдяки країнознавчим знанням. Важливу роль відіграють фонові знання (відомості про країну, її мешканців, їх культурні звичаї) [1, с. 49–51].

Соціокультурна компетентність складається з двох частин: країнознавчої та лінгвокраїнознавчої компетенцій. Перша компетенція базується на тому, що учні володіють знаннями щодо культури, історії, традицій певної країни. Друга компетенція передбачає формування у школярів системи знань про національно-культурні особливості країни.

Соціокультурна компетенція складається з чотирьох частин:

- соціокультурні знання;
- досвід спілкування;
- особистісне ставлення до фактів іншомовної культури;
- володіння способами застосування мови [4, с. 238].

Вчені виокремлюють три рівні соціокультурної компетенції:

- когнітивний (оперування знаннями про певну мову);
- поведінковий (розуміти поведінку носіїв певної мови);
- емоційно-оцінний (виокремлювати спільні та відмінні риси між своєю культурою та іншою [4, с. 239].

Результати експериментального дослідження С. В. Мунтян засвідчують, що у соціокультурному мовленнєвому середовищі будуть формуватися діалогічні уміння і навички. Зазначені компетенції можливо здобути за умови, якщо учні та вчителі будуть відкриті до діалогу [13, с. 22].

Розвиток соціокультурної компетентності учнів молодшого шкільного віку передбачає одночасне опанування всіх видів мовленнєвої діяльності.

Відбуватиметься поступовий перехід на продуктивні види роботи, що допоможуть сформувати в учнів творче мислення [18, с. 143].

Формування соціокультурної компетентності доцільно реалізувати в межах основної професійної підготовки, тобто на тому предметному змісті, який і складає основу майбутньої педагогічної спеціалізації (вчитель англійської мови в початкових класах). У такому випадку соціокультурна компетентність як психологічне новоутворення стане центральним особистісним новоутворенням [7, с. 188].

Узагальнюючи вищезазначений матеріал можемо резюмувати, що поняття «соціокультурна компетентність» досліджується з різних аспектів. Вона є невід'ємною складовою комунікативної компетенції. Набуття соціокультурної компетенції означає засвоєння необхідних соціокультурних знань та вмінь.

1.2 Психологічні особливості розвитку дітей молодшого шкільного віку

Молодший шкільний вік є важливим періодом для засвоєння соціальної культури. Саме в цей час закладається ряд новоутворень, що забезпечують ефективність соціального становлення. Діти засвоюють соціальні й культурні норми, втрачають орієнтацію на дорослого та зближуються з однолітками.

Дослідженням проблеми психологічних особливостей розвитку особистості дитини молодшого шкільного віку займалися такі науковці як Л. Божович, Д. Ельконина, М. Забродський, Г. Костюк, В. Котирло, Н. Лейтес, С. Максименко, П. Якобсон та інші.

Соціальний розвиток дітей молодшого шкільного віку ґрунтується на таких особистісних утвореннях: мотивація досягнень, позитивне ставлення до себе, адекватна самооцінка, уміння визначати емоційні стани інших людей, сприйнятливність до правильної поведінки в критичних ситуаціях, уміння конструктивно розв'язувати конфліктні ситуації [9, с. 179].

Залучення до навчальної діяльності передбачає виконання таких правил: вчасно приходити в школу, слідкувати за своєю поведінкою, опрацьовувати домашні та класні завдання і т. д. Слідування цим правилам вимагає від учнів навиків контролювати свою поведінку, а також діяти відповідно до заданої мети [3, с. 191].

Виокремлюють такі етапи розвитку та становлення школяра початкових класів:

- адаптація;
- індивідуалізація;
- інтеграція [20, с. 186].

Для цієї вікової категорії головним аспектом стає навчання. В цей період діти змінюються психологічно. У них розвивається свідомо цілеспрямованість дій та рефлексія, з'являються нові обов'язки. Діти повинні вчасно вставати, уміти організувати свій навчальний день.

Свідомо цілеспрямованість полягає в тому, що діти навчаються ставити собі певні цілі, знаходять засоби їх досягнення, вміють долати труднощі. У молодшій школі, з перших днів навчання, діти повинні керувати своєю поведінкою, уміти контролювати свої бажання, проявляти здатність до самоконтролю.

Дитина намагається знайти зручний план для реалізації поставлених цілей. Чим більше самостійних дій може передбачити дитина, тим краще вона може проаналізувати виконання цих дій.

Осмислення своїх вчинків та суджень, відповідальність за свою діяльність є основою рефлексії. Вона змінює пізнавальну діяльність молодших школярів, їх погляди на світ. Діти починають формувати власну думку, мають на все свої погляди, свої цінності, розуміють яке значення має навчання.

Молодші школярі орієнтуються на загальнокультурні зразки за допомогою взаємодії з дорослими та ровесниками [20, с. 192].

Як підсумок можемо зазначити, що вступ дитини до школи означає перехід від сімейного виховання до шкільного, а саме до системи шкільних

правил. Цей етап є непростим та передбачає зміни в поведінці дитини. Під час роботи з дітьми молодшого шкільного віку учителю важливо проявляти толерантність та розуміння.

1.3 Соціально-психологічні передумови формування англомовної соціокультурної компетенції учнів

Соціально-психологічні передумови формування соціокультурної компетенції є важливими для мовної особистості учня. По-перше, як учасника масової міжкультурної комунікації у ролі реципієнта (здатність людини до засвоєння іншомовної культури при читанні іншомовних публіцистичних текстів; психологічна готовність особистості до опосередкованої масової міжкультурної комунікації). По-друге, для самого навчального процесу, в межах якого моделюється опосередковане масове міжкультурне спілкування як необхідна умова успішної соціокультурної взаємодії між ними; системні асоціації (внутрішньопредметні та міжпредметні) як психологічна основа формування фонових знань [16, с. 61].

У дисертаційній праці М. Писанко вказує на те, що психічний розвиток людини формується шляхом засвоєння нею загальнолюдського досвіду через предметну діяльність та мову. Оскільки спочатку людина починає пізнавати світ не у вербальній формі, а через своє оточення, що складається як із людей, так і з предметів неживої природи.

Потім родина – найменша соціальна ланка – створює систему понять та цінностей дитини, знайомить її з навколишнім світом, із тим, що можна робити і що не можна. Все це є процесом закладання морально-етичних основ дитини. Далі ці знання поглиблюються, систематизуються, з'являються нюанси та відмінності, дитина ознайомлюється із поняттям культури, звичаїв та традицій. Це є показниками конвенційної номенклатури соціуму. Проте для кожного окремого суспільства ці показники не є однаковими [8, с. 5].

Вітчизняні і зарубіжні науковці, психологи, лінгвісти приділяли багато уваги питанню взаємопов'язаності мови з культурою. Ці поняття вважаються нероздільними, оскільки соціальні події постійно віддзеркалюються у мові [8, с. 6].

Не слід нехтувати тим фактом, що вивчення іноземної мови відбувається позамовним середовищем. Враховуючи цей фактор, рекомендується приділяти особливу увагу вправам, направленим на ознайомлення учнів з культурно-історичними та соціальними подіями в певній країні [11, с. 53].

Вважається, що процес спілкування є інструментом оволодіння іноземною мовою. Відтак, мова і мовленнєвої діяльності є взаємопов'язаними [21, с. 321].

Проблематика спілкування є предметом дослідження таких наук: соціологія, психологія, лінгвістика, педагогікою.

Видатні педагоги та психологи розглядають спілкування як міжособистісну та міжгрупову взаємодію. В основі такої взаємодії лежать пізнання одне одного та обмін певними результатами психічної діяльності. Така потреба називається комунікативною. Психологи вважають, що така комунікативна потреба може проявлятися через прагнення людини до розуміння її іншими [2, с. 5].

У результаті опрацювання наукових праць вчених ми можемо зробити наступні висновки. Такі явища як мова і культура є єдиними. Щоб оперувати мовою на достатньо високому рівні слід володіти вичерпною інформацією щодо стилю життя людей, які говорять цією мовою. Не менш важливим є знання культури, традицій, устрою, звичаїв, свят. Обізнаність щодо цих аспектів уможливить ефективну міжкультурну комунікацію.

РОЗДІЛ 2

РОЗВИТОК СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

2.1 Особливості формування соціокультурної компетенції учнів

Зазвичай, початком вивчення іноземної мови є другий клас. За допомогою засобів масової інформації, індивідуальному читанню та сімейному вихованню, учні молодшого шкільного віку володіють певним об'ємом інформації про Великобританію, США та інші англomовні країни. Це дає змогу вже на початковому етапі навчання іноземної мови оперувати різними завданнями, які спрямовані на розвиток соціокультурної компетенції. Наприклад, знайомити дітей з деякими фактами англomовної культури, з традиціями тощо. Тому, внаслідок вже відомої дітям інформації, можливе моделювання різноманітних комунікативних ситуацій [17, с. 169].

Процес формування соціокультурної компетенції проходить три етапи:

- закріплюються вже відомі позитивні знання про певну країну;
- суттєво збільшується запас знань;
- поповнюються знання про країну, усуваються так звані стереотипи, та формується позитивне ставлення до країни, мова якої вивчається.

Основною метою навчання іноземної мови у молодших класах є формування та розвиток комунікативної компетенції. Це досягається завдяки наявності лінгвістичного, мовленнєвого і соціокультурного досвіду, враховуючи вікові особливості та можливості молодших школярів [14]. Для формування соціокультурної компетенції можна залучити чотири види мовленнєвої діяльності: читання, аудіювання, письмо та говоріння (діалог та монолог).

Якщо англійська мова у школі починається з першого класу, то основним видом діяльності є мовлення, а вже у 2–4 класах додається письмо.

З метою формування соціокультурної компетенції учні виконують вправи, направлені на розвиток мовлення. При спілкуванні учням потрібно підбирати слова, що присутні у пам'яті, включати ці слова у репліки для здійснення комунікативного наміру.

Головною задачею в початковій школі є знайомство зі стилем життя англomовного школяра. Рекомендується дізнатися більше інформації про його повсякденне життя, інтереси, ігри, захоплення, стереотипи у поведінці. Також діти знайомляться з країною, в якій він живе.

Тож, на початковому етапі велике значення має діалог між дітьми з різних країн. За допомогою діалогів діти пізнають культуру країни, в якій живе англomовний одноліток.

Кращому ознайомленню з іншою країною сприяють такі види навчальних активностей:

- діалоги;
- казкові оповідання (порівняння персонажів двох країн);
- віртуальні подорожі (знайомство з знаменитими місцями);
- дискусії [5, с. 119].

Ефективними вважаються створення невеличких діалогів. Об'єднуючись в пари учні обирають будь-яку тему та складають діалоги. Кожна репліка діалогу повинна мати лише одне слово. У репліках можуть використовуватися різноманітні слова. Школярі отримують приблизний план діалогу, а після опрацювання вони поступово доповнюють його.

Наведемо приклад діалогу на підтвердження вищезазначеного матеріалу:

Pupil 1: Names?

Pupil 2: Anna.

Pupil 3: Michael.

Pupil 1: Country?

Pupil 2: Germany.

Pupil 3: Ukraine.

Pupil 1: City?

Pupil 2: Berlin.

Приклад розширеного діалогу зі словами-філлерами:

Pupil 1: What are your names?

Pupil 2: My name is Anna.

Pupil 3: And I'm Michael.

Pupil 1: What country are you from?

Pupil 2: I'm from Germany.

Pupil 3: I'm from Ukraine.

Pupil 1: In which city do you live?

Pupil 2: I live in Berlin.

Для того щоб учні краще опанували нову соціокультурну інформацію і для забезпечення необхідних вмінь та навичок необхідно:

- планувати та проводити уроки, що будуть включати в себе уявні зустрічі з однолітками;

- включати в план уроку хвилинки для відпочинку: руханки, прослуховування пісень та інше;

- проводити уроки з використанням аудіо чи відеозаписів, які будуть слугувати для кращого засвоєння мови [12, с. 52].

Також, вікові особливості молодших школярів, переважно учнів третіх і четвертих класів, дозволяють використовувати різні варіанти рольової гри.

Наприкінці першого класу соціокультурна компетенція учня повинна включати фрази, що використовуються для привітання з різноманітними святами. Важливим, є вміння їх правильно будувати речення, коректно підбирати лексику.

По закінченню другого класу соціокультурна компетенція учня зобов'язана включати вміння вживати та вибирати привітання та форми звертання, вживати та вибирати вигуків та дотримуватися правил ввічливості.

У третьому класі соціокультурна компетенція учня має включати знання культури певного народу, вживання та вибір привітань, форм звертання, вигуків та дотримання правил ввічливості.

В кінці четвертого класу соціокультурна компетенція учня повинна включати знання культури певного народу. Також передбачається, що школярі зможуть розповісти про особливості життя в англomовній країні, схарактеризувати правила поведінки людей. Важливо, що учні уміли вітатися, обирати правильну форму звертання та ін. [14].

Загальнонавчальна компетентність наприкінці четвертого класу повинна включати вміння:

- критично оцінювати інформацією;
- розуміти мету завдання;
- буди активним під час виконання завдань;
- правильно застосовувати мову;
- сприймати та аналізувати нові знання;
- працювати з навчально-методичною літературою [14].

Вищепредставлений матеріал можемо узагальнити такими положеннями. Формування англomовної соціокультурної компетенції молодших школярів передбачає використання чотирьох видів мовленнєвої діяльності: читання, аудіювання, письмо та говоріння.

Вчителю потрібно представити навчальні завдання, спрямовані на розширення та поглиблення знань учнів про звичаї, традиції та культуру певної країни, норми та соціальні правила поведінки, а також правила ввічливості.

Виконуючи такі завдання на уроках англійської мови, ми зможемо збагатити мовлення учнів кількісно, тобто поповнити їх активний словник.

2.2 Система вправ для формування соціокультурної компетенції учнів

Комплекс знань про цінності, звичаї, мову, культуру та традиції, що притаманні певному суспільству визначається як соціокультурна компетентність [10, с. 12].

На уроках з англійської мови соціокультурна компетенція школярів формується за допомогою всіляких видів мовленнєвої діяльності. Це може бути читання тексту, рольові діалоги, ігри, перегляд та обговорення англомовних відеороликів та інше.

Практична реалізація комплексів вправ, направлених на розвиток соціокультурної компетенції учнів має таке представлення. Учням другого класу пропонується прочитати інформативний текст про місто Лондон, його визначні місця [19]. Після читання та перекладу тексту учням потрібно зробити декілька завдань. Перший вид діяльності – підписати картинки, другий – підібрати речення відповідно до тексту. Метою такого завдання є ознайомлення учнів з визначними місцями Лондона (додаток А).

У третьому класі темою уроку є Різдво у Великобританії. Першим завданням є ознайомлення з новою лексикою та виконання вправи на закріплення вивченого матеріалу [20]. Наступною навчальною діяльністю є створення та презентація діалогів із залученням нової лексики. В кінці уроку діти слухають пісню про Різдво (додаток Б).

Для формування соціокультурної компетенції учням четвертого класу пропонується прочитати текст про Великобританію, опрацювати нові слова та перекласти текст на рідну мову. Для цього ми застосуємо прийом «прочитання тексту з зупинками». Під час читання тексту необхідно знайти вдалий момент для зупинки [23, с. 325].

Учитель дає дітям текст, який вони повинні прочитати. В процесі читання вчитель знаходить декілька цікавих моментів та пропонує відповісти на питання по тексту. Таким чином, коли діти будуть читати текст, вони будуть

його аналізувати, дізнаватися щось нове про культуру іншої країни і також будуть розвивати свої комунікативні навички.

Після опрацювання тексту учні виконують декілька вправ [21]. Перша – вправа на знання нових слів з тексту. Друга – опрацювати подану інформацію (додаток В).

Можна зробити висновок, що розвиток соціокультурної компетенції учнів молодшого шкільного віку на уроках іноземної мови може відбуватися за допомогою різних видів мовленнєвої діяльності. Це можуть бути вправи з читання тексту, рольові діалоги, ігри, перегляд англомовних відеороликів та інше.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження ми проаналізували методи і прийоми для формування та розвитку соціокультурної компетенції учнів.

Проведене дослідження уможливило виконання основних завдань:

- схарактеризовано понятійно-категоріальний апарат дослідження;
- здійснено критичний аналіз наукової та науково-методичної літератури з релевантних до дослідження питань;
- представлено інформацію щодо психологічних особливостей розвитку дітей молодшого шкільного віку;
- експериментально перевірено ефективність методів та прийомів для формування соціокультурної компетенції учнів.

Головні результати дослідження представимо положеннями:

1. Соціокультурна компетентність тлумачиться як набір знань про цінності, звичаї, мову, культуру та традиції, що притаманні певному суспільству.

Соціокультурна обізнаність передбачає, що людина буде взаємодіяти, спілкуватися з іншими людьми, вмітиме застосовувати знання про культурологічні особливості країни.

2. Молодші школярі – це діти віком від 6–7 до 10–11 років, які навчаються у 1–4 класах. У цьому віці діти розвивають сприйняття, увагу, пам'ять, мислення та мовлення. З'являється новий вид діяльності – навчання. Крім цього учні молодшого шкільного віку ще багато часу й енергії віддають грі.

Граючи, діти не лише відпочивають, а й комунікують за своїми ровесниками. Спілкуючись вони дізнаються багато нового і тим самим розвивають свою соціокультурну компетентність.

3. Формування соціокультурної компетенції учнів молодшого шкільного віку на уроках іноземної мови відбувається за допомогою різноманітних видів

мовленнєвої діяльності. Це можуть бути вправи з читання тексту, рольові діалоги, ігри, перегляд англомовних відеороликів та інше.

Я, Шкриль Ірина Борисівна, своїм підписом засвідчую, що моя бакалаврська робота «Формування соціокультурної компетенції учнів молодшого шкільного віку в процесі навчання іноземних мов» виконана з дотриманням усіх вимог до наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань, самостійно та індивідуально. Під час написання роботи я дотримувалась принципів академічної доброчесності та несу відповідальність за порушення загальноприйнятих правил цитування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Божок Н. О. Соціокультурна компетенція при вивченні іноземної мови / Н. О. Божок, Л. В. Власенко // Наука і практика. – 2008. – С. 49–51.
2. Василенко М. Граючись – виграємо / М. Василенко, В. Щиголь // Іноз. мови в навч. закладах. – 2011. – №1. – С. 104–106.
3. Видра О. Г. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. / О. Г. Видра – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 112 с.
4. Гришкова Р. О. Формування іншомовної соціокультурної компетенції студентів нефілологічних спеціальностей : монографія / Р. О. Гришкова. – Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2007. – 424 с.
5. Долінченко Т. Є. Розвиток соціокультурної компетенції на уроках англійської мови в початковій школі / Т. Є. Долінченко // Таврійський вісник освіти : наук.-метод. журн. // Херсон. акад. неперер. освіти. – Херсон : [б. в.], – Вип. 1. – 2015. – С. 116–123.
6. Заболотний В. Ф. Дидактичні засади застосування мультимедіа у формуванні методичної компетентності майбутніх учителів фізики: автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.02 / В. Ф. Заболотний ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. –К., 2010. – 40 с.
7. Закір'янова І. А. Динаміка соціокультурної компетентності майбутніх педагогів / І. А. Закір'янова // Теоретичні питання культури, освіти та виховання : зб. наук. пр. – К. : Вид. центр КДЛУ, 2002. – Вип. 21. – С. 183–189.
8. Калініна Л. В. Your English-Speaking World: Letter Land. 2 клас / Л. В. Калініна, І. В. Самойлюкевич, Л. І. Березенська. – Х. : Веста: Вид-во «Ранок», 2006. – 240 с.
9. Калініна Л. В. Особливості формування соціокультурної компетенції учнів початкової школи / Л. В. Калініна // Наукові записки. Серія «Філологічна». – Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія». – Вип. 33. – 2013. – С. 179–182.

10. Калініна Л. В. Навчання англійської мови та культури у соціокультурному аспекті / Л. В. Калініна // Іноземні мови. – 2008. – № 2. – 48 с.
11. Коваленко О. О. Формування компетентнісного підходу до вивчення іноземних мов / О. О. Коваленко // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2008. – № 3. – 86 с.
12. Коломінова О. О. Зміст соціокультурного аспекту навчання англійської мови у початковій школі / О. О. Коломінова // Іноземні мови. – 2004. – С. 50–53.
13. Мунтян С. В. Методика розвитку діалогічного мовлення у процесі реалізації соціокультурної змістової лінії в 6 - 7 класах: автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / С. В. Мунтян ; Херсон. держ. ун-т. – Херсон, 2011. – 23 с.
14. Навчальна програма з іноземних мов для початкової школи у загальноосвітніх навчальних закладах // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/inozemna-mova-poyasnyvalna-znz-sznz-1-4-klas-belyaeva-xarchenko-finalna-zv.pdf>.
15. Пассов Е. И. Коммуникативный метод обучения иномязычному говорению / Е. И. Пассов – М.: Просвещение, 1991. – 223 с.
16. Першукова О. О. На шляху до міжкультурної свідомості : етапи розвитку соціокультурного компонента змісту навчання іноземної мови в європейській освіті / О. О. Першукова // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2008. – № 1. – С. 60–68.
17. Савчин М. В. Вікова психологія : навч. посіб. / М. В. Савчин, Л. П. Василенко; ред.: Т. А. Дічевська. – К. : Академвидав, 2005. – 360 с.
18. Скрипченко О. В. Вікова та педагогічна психологія : навч. посіб. / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук, І. С. Булах, Т. М. Зелінська, С. О. Ставицька. – Вид. 2-ге, доповн. – К. : Каравела, 2008. – 399 с.

19. British Council learn English kids [Electronic resource] – Access mode:<https://learnenglishkids.britishcouncil.org/sites/kids/files/attachment/writing-practice-postcard-from-london-worksheet.pdf>.

20. British Council learn English kids [Electronic resource] – Access mode : <https://learnenglishkids.britishcouncil.org/word-games/christmas-1>.

21. British Council learn English kids [Electronic resource] – Access mode : <https://learnenglishkids.britishcouncil.org/sites/kids/files/attachment/reading-practice-the-uk-worksheet-v2.pdf>.

22. Cross-Cultural Competence: Theory, Research, and Application [Electronic source] Access Mode:

https://www.researchgate.net/publication/270520228_Cross-Cultural_Competence_Theory_Research_and_Application . – (20.06.2020).

23. Temple C. RWCT Project: Reading, Writing, Discussion in Every Discipline: Guidebook III / C. Temple, J. Steele, K. Meredith. – Washington, DC : International Reading Association for the RWCT Project, 1996. – 560 p.

ДОДАТКИ

Додаток А

Фрагмент уроку з англійської мови для учнів другого класу

Тема уроку: Подорож Лондоном.

Мета уроку: Формування соціокультурної компетенції учнів другого класу.

Хід уроку

Teacher: Children, I have a few tasks for you. You will need to read "A postcard from London" and do a few tasks.

Postcard from London

Dear Grandma,

I'm on holiday in London. There are lots of things to see and do! On Monday we saw Big Ben. On Tuesday we went on the London Eye. On Wednesday we saw Tower Bridge. On Thursday we went on a big red bus. On Friday we went to the park. On Saturday we saw Buckingham Palace, but we didn't see the Queen! Today is Sunday - it's time to go home!

See you soon!

Love Lucy.

Teacher: Let's translate this text!

Teacher: Where was Lucy? What did she see?

Pupil 1: Lucy was in London.

Pupil 2: Lucy saw Big Ben, London Eye, Tower Bridge and Buckingham Palace.

Teacher: Write the words under the pictures.

(British Council, 01.06.2020).

Продовження додатка А

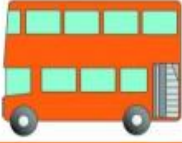

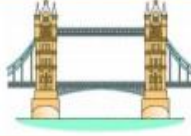

write a postcard Tower Bridge	London red bus	Big Ben park	London Eye queen
			
	write a postcard		
			

Рисунок А. 1 – Exercise to the topic "London Attractions"

Teacher: Match the days of the week to Lucy's activities.

Monday	→	She went on the London Eye.
Tuesday		She went to the park.
Wednesday	→	She saw Big Ben.
Thursday		She goes home.
Friday		She went on a bus.
Saturday		She saw Tower Bridge.
Sunday		She saw Buckingham Palace.

Рисунок А. 2 – Exercise to the topic "London Attractions"

(British Council, 01.06.2020).

Додаток Б

Фрагмент уроку з англійської мови для учнів третього класу

Тема уроку: Різдво у Великобританії. Різдвяні страви.

Мета уроку: Формування соціокультурної компетенції учнів третього класу.

Хід уроку

Teacher: Children, the theme of our lesson today is Christmas in the UK and Christmas dishes. I have a few tasks for you.

Teacher: Let's look and try to remember new words: Christmas tree – ялинка; Snowman – сніговик; Sleigh – сани; Stocking – панчохи; Reindeer – північний олень; Santa – Санта Клаус; Present – подарунки; Snowflake – сніжинка; Elf – ельф; Bells – дзвін; turkey – індичка; vegetables – овочі; Brussels sprouts – брюссельська капуста; Christmas pudding – різдвяний пудинг; mince pies – солодкий пиріжок; chocolate coins – шоколадні монети; sweets – солодощі; nuts – горіхи.

Teacher: Let's repeat the words. Write the word under the pictures.

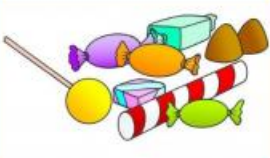

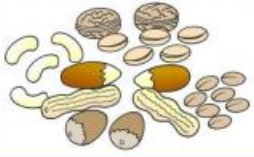

orange	turkey and vegetables	Brussels sprouts	Christmas pudding
mince pies	chocolate coins	sweets	nuts
			
	orange		
			

Рисунок Б. 1 – Exercise to the topic "Christmas in the UK"

Продовження додатка Б

Teacher: Draw a line to match the picture and the word.

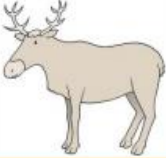

			
			
sleigh	Santa	present	snowman
reindeer	star	tree	stocking

Рисунок Б. 2 – Exercise to the topic "Christmas in the UK"

Teacher: Pair up and create a small dialogue using new words.

Teacher: Let's listen to a song about Christmas!

(British Council, 01.06.2020).

Додаток В

Фрагмент уроку з англійської мови для учнів четвертого класу

Тема уроку: Факти про Великобританію.

Мета уроку: Формування соціокультурної компетенції учнів четвертого класу.

Хід уроку

Teacher: Our topic for today is the UK. Let's read the text about interesting facts about the UK!

FACT FILE: The UK

The UK flag is called the "Union Jack".

The UK is the only country in the world with four national football teams.

Some British people say that they are from Great Britain. Other British people say they are from the UK. Some say they are from England, Scotland, Wales or Northern Ireland. What do you know about these different places?

England, Scotland and Wales are on an island in the north-west of Europe called Great Britain. Great Britain together with Northern Ireland is called the United Kingdom, or the UK.

England is the largest part of the UK. Its name comes from people called the Angles, who came from Germany 1500 years ago. About 53 million people live in England and the capital city is London.

Перша зупинка

Teacher: Where comes from the name of England?

Scotland is in the north of Britain. Over 5 million people live in Scotland. The highest mountain in the UK is in Scotland. It is called Ben Nevis and is 1,345 metres tall. The capital city of Scotland is Edinburgh but the largest city is Glasgow.

Wales is in the west of Britain, About 3 million people live there and about 20 percent of them speak Welsh. Welsh is one of the oldest languages in Europe. The Welsh flag has a picture of a dragon! The capital of Wales is Cardiff.

Продовження додатка В

Northern Ireland is a part of Ireland, an island west of Britain. Nearly 2 million people live there. The Giant's Causeway is a popular tourist attraction. There are huge rocks made by lava from a volcano, but an old story says that a giant built it! The capital of Northern Ireland is Belfast.

Друга зупинка

Teacher: How many people live in Wales and Northern Ireland?

Teacher: Write the word under the pictures.

people	island	city	London
mountain	dragon	giant	football
			
	people		
			

Рисунок В. 1 – Exercise to the topic "Interesting facts about the UK!"

Teacher: Read the fact file on the next page and circle true or false for these sentences.

- a. England, Scotland, Wales and Northern Ireland are the four parts of the UK. true false
- b. England is smaller than Scotland. true false
- c. More than 53 million people live in Scotland. true false
- d. There's a dragon on the Welsh flag. true false
- e. Lots of tourists visit the Giant's Causeway in Northern Ireland. true false
- f. The UK football team is often called the 'Union Jack'. true false

Рисунок В. 2 – Exercise to the topic "Interesting facts about the UK!"